Radikal, politisk veckotidning.

Lösnummer 15 öre

13 ÅRG.
N:r 22

TIDEVARVET

8 JUNI
1935

Vad har hänt?

FÖRSLAGET OM TREDJEMANSLAGEN FICK ETT TVÄRT SLUT i Riksdagen, där det i tördags fölldes med sammanlagt 261 röster mot 94. Sedan högern yrkat avslag på utskottets förslag, förklarade regeringen att därmed dess inbjudan till samförståndslösning tillbakavisats. Socialdemokratiska partiet gick alltså på avslag, vilket redan förut yrkats av socialister och kommunister samt socialdemokraternas vänsterfalang. Det sätunda övergivna Bondeförbundet och Folkpartiet vidhöll utskottets förslag och hr Westman fick anledning att rikta skarpa förebrådelser mot både högern och regeringen.

HÖGERN HAR KORAT NY LEDARE efter amiral Lindman. Valet stod mellan professor Gösta Bagge och d:r Ivar Andersson i Norrköping, varvid hr Bagge segrade. Lantmannaintressena skola tillgodoses genom de båda vice ordförandena vid hr Bagges sida, hrr Martin Skoglund i Doverstorp och Frithiof Gustafsson i Domö.

TILL NY ORDFÖRANDE I RIKSTEATERNS centralstyrelse har Kungl. Maj:t, efter borgmästare Fant, förordnat regissör Gunnar Klüntberg.

ITALIEN HAR SÅ LITET FÄST SIG vid kompromissen i Genève rörande den abessinska frågan, att det fortsatt mobiliseringen med inkallande av tre nya divisioner, 900,000 man stå därmed under fanorna. Under hänvisning till Abessiniens krigiska avsikter ha de italienska tidningarna sagt ifrån, att medlingskommissionens uppgift måste bli nästan utsiktslös. Dessutom har ett nytt gränsintermezzo förekommit.

HITLERS TAL HAR NU DEBATTERATS i engelska parlamentet och man tycks vara hågad för att underhandla med Tyskland om Luft-Locarno, oberoende av Öst- och Donaupakterna.

England fruktar Tysklands upprustning, vilket icke hindrar England själv att bidraga till denna. Råvaror till krigsmateriel för icke mindre än 5 miljoner pund har nämligen beviljats Tyskland på kredit.

KOMMER LLOYD GEORGE ÅTERIN I REGERINGEN? Det är frågan i England, där genomgripande förändringar inom den nationella regeringen förestå. MacDonald lämnar premiärministerposten till pingst — på grund av ögonsjukdom och överansträngning — och efterträdes av Baldwin. Utrikesminister Simon väntas bli ersatt av lordsigillbevararen Eden. Om ultrahögermännen Winston Churchill och Austen Chamberlain också skall tas med i den rekonstruerade regeringen är en öppen fråga.

EN ONYGGLIG JORDBÄVNING har drabbat norra Belutschistan, beläget mellan Främre Indien och Afghanistan. Särskilt utsatt var huvudstaden Quetta, med sin stora engelska flygstation. 50—60,000 människor ha dödats, hela städer jämnats med marken, telegraf- och telefonlinjer utplånats och svår vatten- och livsmedelsbrist hotar de överlevande.

FRANKRIKE HAR HAFT SIN 98:E OCH 99:E REGERINGSKRIS, tramkallade av valutasvårigheter. Francen hotade att falla. Den redan svåra situationen förvärrades genom de häftiga attacker mot francvärdet som plötsligt satte in från okända spekulanter. Guldutlagningarna steg på en vecka till svindlande belopp. Regeringen Flandin, som till varje pris ville hindra francen att sjunka — vilket skulle medfört katastrof för otaliga franska småsparare — begärde vittgående fullmakter för att på annat sätt balansera budgeten. Konseljpresidenten Flandin ofrade sin finansminister — men kämpade förgäves och föll.

Han efterträddes av deputeradekammarens president miljonären och f. d. socialisten Boïsson, som på vanligt sätt bibehöll större delen av den gamla regeringens medlemmar, såsom utrikesminister Laval samt Herriot. Den kände finansmatadoren Caillaux dtog sig att som finansminister rädda francen och sedan gå.

Men när Boïsson efter fyra dagar som konseljpresident begärde att första förtroendevotum i kammaren i form av finansfullmakter, befanns det vid den andra röstsammanräkningen att fullmakterna avslagits med två rösters övervikt. Boïsson gick.

Presidenten vände sig då till utrikesministern i den avgångna regeringen, Laval, men de socialradikala vägrade även nu, trots påtryckningar från Herriot, deras egen ordförandes sida, att gå med på de begärda fullmakterna. Förutvarande marinministern Piétri, tillhörande centern, fick på onsdagskvällen presidentens uppdrag att bilda regering.

Under tiden växer oron. Guldutlagningarna, som ett par dagar upphört, satte åter in. Icke mindre än nära 10,000 kg. guld utskeppades under onsdagen. Gatuoroligheter uppstodo även och oviljan mot parlamentet växer. Man fordrar allmänt kammarupplösning. Skall de samverkande socialdemokraterna-kommunisterna tvingas fram till regeringsansvar?

Veckovarden

Pier Gudro:

Det går igen.

Allianssystemet i Europa.

Historia magistra vitae, påstås det. Men i de orden ligger tydligen mycken ironi. Ty eljest, hur vore det möjligt att efter endast två decennier samma folk, samma europeiska stater, delvis samma politiska generationer återupphygga samma såväl faktiska som diplomatiska och psykologiska situation som fanns 1914 — precis som om aldrig ett jättekrig dragit över vår världsdel, och som om ej efter dess strömmar av blod lika mycket tryckswärta spillts för att klargöra begängna misstag och felspanna kombinationer.

Och dock är det så! Tyskland har återupplivat sin lära om den tyska rasens lysande företräden och dess förutbestämmelse till hegemoni över andra folk, men hävdar den med ännu vildare blindhet än förr och rekonstruerar därigenom samma koalition varav Tyskland nyss besegrats. Men med tillägg av trenne försvårande omständigheter: nyssnämnda universella koalition var 1914 om ej alldeles oförutsebar så dock tvivelaktig medan den nu, 1935, är säkert för handen, tron på egen oövervinnerlighet är knappast efter 1918 tillättig, 1914 hade Tyskland vid sin sida den stora militärmakt som hette Österrike-Ungern och som nu ej längre existerar.

England för sin del borde ju ha lärt sig att dess tveksamhet uppmuntrade Tyskland till det fruktansvärda äventyr, det begynte med augusti 1914. Och dock — nu visar England på nytt samma tvekan, samma ovilja att binda sig klart och säkert, som på nytt givit Tyskland vissa illusioner.

Och Frankrike — ja Frankrike söker ännu en gång en fransk-rysk allians i tyckligt förbiseende, förefaller det, av att i svunna tider den ryske »brodern» regelbundet svikit när väl krig begynt: i det sjuåriga kriget, under de napoleonska krigen och framförallt under världskriget. I förbiseende också, tyckes det, av att de som så ivrigt äro beredda att sluta militärt förbund med Frankrike, äro desamma som organisera och understödja de franska kommunister, vilka kämpa emot tvåårig värnplikt, som bedriva antimilitär propaganda i skolor och fabriker, som betsa soldater till myteri och avvakta ett nytt krig för att angripa sitt fäderneland med den sociala revoltionen.*) Och vidare i lika fullständig glömska av att en dylik samgång med Ryssland, även under förutsättning att Ryssland icke bröte sina förpliktelser, kan ge ofantligt mycket mindre än 1914. Ity att numera mellan Ryssland och Tyskland befinner sig Polen. Och Polen vill aldrig tillåta en sovjet-här — både för att den är rysk och för att den är bolsjevikisk — att passera genom polskt territorium. Enhart hypotesen därom avlägsnade Polen från tidigare polsk-fransk vänskap. Polens bestämda vägran att gå med på en öst-pakt med ömsesidigt bistånd, är signifikativ. En verklig fransk-rysk allians tvingar Polen nödvändigtvis till definitiv allians med Tyskland.

Vid sidan av Tyskland, England och Frankrike står så Europas fjärde stormakt Italien och betraktar med på intet sätt dolt missnöje gamla kombinationers återupplivande och framförallt Ryssllands allt starkare »europeism».

Det är onekligen ganska intressant. Fascismens Italien var det första land som erkände Sovjet-Ryssland. Under tio år har Mussolini uppträtt som dess vän och beskyddare. Han har slutit det ena handelsfördraget efter det andra med Sovjet. Han har fört dess talan på konferenser och i Genève. Han har verkligen haft skäl att (som han stundom gjort) kunna utropa: »Italien har bevisat att en vitt skild inrikespolitik och varandra mycket

*) Sedan detta skrevs har Stalin förklarat sig vara fullt överens med den rustningspolitik, som Frankrike bedriver, och som går ut på att »hålla de franska försvarskrafterna vid en sådan styrka, att Frankrikes säkerhet tryggas».

Red.

(Forts. å sid. 4.)

Med 375 män och 5 kvinnor

på Helgeandsholmen.

Medan man ännu sent på fördagskväll i Andra kammaren fulltaligt på läktaren bevittnade tredje mans hädanfärd ur kammardebatten för i år, hände jag mig på Första kammarens läktare, där det var bättre luft och större utrymme. Herrarna Wagnson och Pauli voro som vanligt uppe i skolfrågor. Man antecknar gärna att de, när de tala om landets kvinnliga medborgare, använda en bygglig ton, vilket man tyvärr icke kan säga om alla riksdagsmän. Det är visst inte så helt med allmänbildningen ens i senaten. I debatten om tvångsförflyttning av folkskollärare kunde man på fördagsnatt få höra följande med förakt utslungade kras: »En läraruna skämdes att sitta med två barn och avgick frivilligt, *de andra sitta som fastlimmade vid sina platser och vi bli inte av med dem.*» — Om jag skulle förfalla till samma jargong skulle jag kunna påstå att när man är en så gammal herre att man säger »*fastlimmera* med *den* accenten, så skall man inte sitta i riksdagen längre och lägstifta för moderna kvinnor.

Hela den kungl. propositionen *om statens övertagande av en del av kostnaderna för folkskolväsendet*, som i princip tillstyrkts av statsutskottet, är nu antagen, utom på ett par punkter som gå till sammanjämkning.

Vid punkten om *tvångsförflyttning* av lärare framhöll *ecklesiastikministern* bl. a. att frågan blivit uppblåst till orimliga proportioner. Lagförslaget gällde inga gamla ordinarie lärare. Endast de som *efter* lagförslagets ikraftträdande erhållit sin första ordinarie anställning skulle komma ifråga. Förflyttning, när den visat sig nödvändig, komme att ske efter övervägande och med hänsyn, även med ekonomisk gottgörelse för flyttningskostnader m. m. Staten ville på detta sätt försäkra sig om rätten att låta t. ex. en helt ung lärare, som på grund av folkminskningen inte längre kunde anses behövlig på en plats, förflyttas till en annan plats, i stället för att i många år framåt avlöna en läraretjänst som där icke fanns användning för.

Det måste bekännas att kammaren verkade lite motsträvig, men hr *Sjödahl* förklarade dock till slut att om förslaget varit svårt att ta, så har det dock blivit något fattare i den förskönade gestalt, som statsrådet gett det. Och så tog man det.

Andra kammaren, som på tisdagen fortsatte med skolärendena, följde också samma beslut.

Beträffande *tillsättningen av lärarefjänster* följde Första kammaren regeringsförslaget, som innebär att *folkskolinspektören* skall avge förslag på de tre mest meriterade sökande och skolrådet sedan yttra sig, medan utskottet ansett att kommunen genom *skolrådet* skulle få upprätta förslag och folkskolinspektören därefter yttra sig. I skiljaktiga beslut skulle domkapitlet avgöra. Andra kammaren röstade däremot för det senare förslaget vadan sammanjämkning kommer att äga rum.

En annan punkt på samma ärende som går till sammanjämkning är frågan om hyresbidrag till äkta makar som ha läraretjänst på samma plats. Det fanns nämligen en bondeförbundsmotion, med förslag att endast den ena maken skulle utfå hyresbidrag och mot förmodan röstade Andra kammaren med 1 rösts övervikt

(Forts. å sid. 4.)

Elin Wägner:

En kristen världsrevolution.

I.

Vi leva i en tid då fördraget mellan den hedniska staten och kristendomen, vilket byggde på ömsesidiga kompromisser, säges upp. Fascismen bekämpar och förhånar kärlekens och det universella broderskapets idé, kommunismen vill genomföra det mänskliga, t. v. det proletära, broderskapet under förnekande av den kristna utgångspunkten: vi äro alla barn av samma Fader.

Under en sådan tid måste de kristna, om de inte vill irra vidare utan religion i världen, söka sig tillbaka till kristendomens idé och pröva vilken kraft den har i sig utan världslig stöd. Detta är vad som sker nu med dessa väckelser som tilldrar sig allas uppmärksamhet.

I två artiklar skulle vi sammanställa två böcker som röra sig med detta ämne. Men först kan det kanske vara riktigt att klargöra artikellörfattarens utgångspunkt vid bedömandet. Den är att sammanlevnaden mellan oss människor liksom våra enskilda öden styras och formas av oföränderliga gudomliga lagar, dem vi erlara antingen vi sätta oss mot dem eller söka följa dem, antingen vi handla efter lagen om allas förbundenhet och allas ansvar för alla eller vi förneka den. Vår vanligaste attityd är tyvärr motspänstighet, men om människorna plötsligt vända om sig eller omvända sig till att leva i riktning *med* den lagen, då verkar den positivt ut sig i deras liv, en kraft sköljer igenom dem, det blir en förnyelse och det tränga livet mångdubblar sina möjligheter. Detta förlopp finns väl knappast någonstans så klart uttryckt som i evangelierna, apostlagärningarna och den tidiga kristna historien, i varje fall inte för oss så lättillgängligt.

Utifrån denna utgångspunkt anser jag det oriktigt att förneka att *Ronald Fangen*, den litterära talespannen för Oxfordrörelsen i Norge, rör sig med realiteter när han beskriver vad den kristna väckelsen förmått med honom och många andra i Norge. Men om man väntat sig att få veta hur han tänker sig »*En kristen världsrevolution*», eftersom han kallat boken så, blir man besviken. Det har däremot utkommit en annan bok: *Kristus och kommunismen*, Christ and communism av *Stanley Jones* som *handlar* om detta ämne, som i alla fall gör ett försök att dra ut konsekvenserna av Kristi förkunnelse för vårt samhälle, ett försök att lägga upp en plan för genomförandet av Guds rike på jorden.

Fangen går tillbaka till den första kristna förkunnelsen. Han finner där läran om synden och om omvändelse från synden genom Kristi kors, om bekännelse av synd inför medkristna och om möjligheten av Guds omedelbara ledning av ens liv om man oförbehållsamt ger sig hän åt Gud. Om detta har han mycket att säga. Men frågar man Fangen vad som blir konsekvenserna för det mänskliga samhället av den personliga inre förvandlingen och av Guds ledning, så får man bara veta att med förvandlade människor skola världens alla problem lösas men får ingen anvisning på i vilken riktning.

(Forts. å sid. 2.)

TIDEVARVET

Radikal
politisk
veckotidning.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.
ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm. Tel. 20 48 42.

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: *Eva Andén.*
Norrlandsgatan 18.
Tel. 75 75, 76 76
STOCKHOLM

Specialité: Familje- och arvsaker, Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förfrågningar.

Stockholms stads Poliklinik
vid Kornhamnstorg 4
Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9—½10 f.m.
För havandeskapet och dess sjukdomar.
För medellösa kostnadsfritt, för andra mot erläggande av 2 kronor.

Stockholms stads sexualhygieniska poliklinik
å Sabbatsberg.
Mottagningstider: Onsdagar kl. 6—7 e. m
Lördagar kl. ½9—½10 f. m.
Läkare: *Doktor Gerda Kjellberg.*

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM
LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och ogen., välrek.
Tel. 778 24.

TANDLÄKARE
TORSTEN TIMANDER
SVEAVÄGEN 82, 4 tr. (hiss).
Mottagningar efter överenskommelse.
Tel. 31 92 95.

Tandkliniken
VASAGATAN 46
Hörnet av Kungsgatan. Tel. 10 11 38.
Låga taxor. Fri rådfrågning.
Förest. Leg. tandl. Sven Schönström.

Tandteknikerelever
mottagas. Gedigen utbildning i modern kautschuk-, guld- och porslinsteknik.
Kurserna ledas av leg. tandläkare.
CENTRALLABORATORIET,
Vallingatan 37, Stockholm.

Arméhanddukar 86 cm.
långa, hellinne, fållade, med hängare, nästan outslitliga, passande till såväl köks- som toilethanddukar, pris endast 6,50 pr duss. Obs.! 3 duss. fraktfritt.
Oskarsons Lager, Kungsg. 70, Sthlm.

Alimonda-Institutet
40-årig homeopatisk praktik.
Mottagning 11—2. Rådfrågning även pr korrespondens. Begär prospekt och frågelista. Leg. läkare.
Adress: Upplandsgat. 16, 4 tr. (hiss)
Stockholm. Telefon 32 08 99.

SOLHEMS
Pensionat & Vilohem
SPÅNGA
Högt beläget i barrskog. Tyst läge. Gäster mottagas för längre eller kortare tid till humana priser. Tel. Spånga 8 40.

Vi skräddarsy Eder kappa med två provningar för 30 kr.
FORSMANS,
Upplandsgatan 25. Telefon 32 30 92.

SVENSKA AFFÄRS-CENTRALEN
Brunnsg. 2, Sthlm. T. 20 97 39.
Vid byte, köp o. försäljning
av Fastigheter, Villor, Sportstugor, Byggnadstomter, Lantbruk etc. Vänd Eder med förtroende till vår affärsbyrå. Moderat arvode.

Den 8 juni 1935.

1936 års val?

Den moderna dramatiska konsten går ju som bekant inte längre ut på att framställa mänsklighetens strävan, dess lidande, sorger och felsteg, dess glädje och förhoppningar alltigenom framgång, motgång och levande utveckling. Den har numera nått sin fullkomning i en fulländad regissörskonst och de mest häpnadsväckande färg- och ljuseffekter genom att trycka på olika knappar. Det var något av denna moderna konst som avspeglade sig i riksdagen, när efter all reklam från alla partier både i fjol och i år lagen om tredje mans rätt slutligen fallit. Den föll! Därför att högern, dess ivrigaste förespråkare, yrkade avslag! Därför att stats- och socialministrarna och med dem socialdemokratiska partiet instämde med högern i avståndstagandet från det utskottsförslag, som vilade på regeringens egen proposition! — Folkpartiet iakttog sin nya roll att inte längre vara tungan på vågen och därmed följande rätt att efteråt vara den i största allmänhet moraliskt upprörde. — Bondeförbundet hade genom systematiskt uttänkta åt alla håll vidtagna försiktighetsåtgärder råkat komma in i en återvändsgränd, för trång t. o. m. för ett så smidigt parti att kunna komma ur.

Vem är tredje man? Vad är tredje mans rätt? Det spörsmålet står alltjämt olöst kvar. Det hela blev endast ett spel emellan partierna. Ett skolexempel på partipolitikens verkningar kan det kallas. Ett köpslående, så att ingen till sist kan godtaga sina egna förslag utan av politiska skäl hellre ser dem falla. De som äro för bli emot och tvärtom. Och var och en försvarar sitt handlingstagande på allvar. Det är dagspolitiken.

Sedan är frågan, hur svenska folket reagerar. Firning och världslig prakt! Fester, tal och skådespel! Vi bli nyfikna, rörda och storslagna vid festliga tillfällen. Vilket allt kallas ett enigt folks frihetskärlek och samförstånd. Hur kommer detta att ta sig uttryck i 1936 års val?

—

En kristen världsrevolution.

(Forts. fr. sid. 1.)

Rörelsen hejdar sig där, den »vill inte utbreda sitt arbete över andra fält» emedan den då »försvagar sin kraft och riskerar att endast bli föremål för resultatlösa sociala diskussioner». Man får veta vad oxfordrörelsen *icke* är: ingen filantropisk förening och ingen fredsförening. Någon fingervisning får man genom de flyktiga antydningarna av vad oxfordrörelsen uträttat i andra länder där den hunnit längre. I Kanada har den »gjort det för var dag lättare för premiärministern att regera», i Sydafrika har den åstadkommit att alla partier slagit sig ihop i ett nationellt parti, i Schweiz har den omvandlat hela landet.

Man kan tänka sig, att om en väckelse spritt sig ända in i de politiska partierna, så kan samarbetet mellan dem bli lättare och alltså även livet lättare för statsministern, men å andra sidan ville man tro att om politikerna ställa sitt handlande under Guds ledning så att ett land skall föra en kristen politik inrikes och utrikes, så måste det komma ögonblick med sådana omvandlande beslut och vågspel, att det blir ganska svårt att regera. Och innan man välkomnar resultatet i Sydafrika: upphävandet av all opposition, ville man bra gärna veta om det nya partiet har tagit upp de färgades krav på jämlikhet på sitt program, och om en kaffrer eller indier kan gå in på ett hotell utan att bli utsparkad som Gandhi blev det. Annars äro vi pinsamt nära: »opium för folket». Och vad Schweiz angår, så har den förvandling Fangen talar om inte förmått hindra landets inriktning på militarisering just det sista året.

Säkert hade författaren bättre tjänat sitt syfte om han tagit sig tid att mera noga redogöra för vilken hjälp den olyckliga mänskligheten fått där Gud får verka genom människorna — i stället för att söka bevisa att detta teoretiskt är möjligt. Jag för min del kan inte tänka mig något som mänskligheten hellre skulle vilja tro på än att det finnes ett sätt att komma i daglig kontakt med en för dess öde oavbrutet intresserad Gud. En som vet allt om dess historia bakåt och framåt och som ställer alla sina krafter till vår tjänst, om vi vilja försöka införa hans rike på jorden.

Men för Fangen ha tydligen invändningarna mot oxfordrörelsens teser och mot dess betoning av synden och av bekännelsens nödvändighet så stor betydelse, att han måste bemöta dem med en teoretisk utredning. För min del tycker jag att den uppläggning han gör av motståndarnas synpunkter för att sedan få genomdriva den, är ganska diskutabel. Han angriper nutidsmänniskan för att hon kastar ansvaret för sin synd och olycka på samhället och anser rörelsens förtjänst ligga i att den upprättar den enskildes syndakänsla och ansvar igen. Men vad han här talar om är baksidan och överdrifterna av samhällets erkännande av sitt ansvar mot den enskilde! Att samhället å allas våra vägnar hade kommit så långt, berodde djupast på ett inflytande från kristen humanism och är kanske det senaste och största framsteg samhället kan berömma sig av. Det befriar inte någon samhällsmedlem från skuldkänsla, det lägger tvärtom ett ytterligare ansvar på de i samhället bättre ställda, när de se konsekvenserna av att de inte hjälpt de andra i tid. Fangen tyckes bara se avigsidan av den kollektiva samfundsordningen, den frestar enligt honom individen att kasta av sitt ansvar och ställa krav på andra. Att dess positiva sida betyder att individen tjänar kollektivet och tar sin del av ansvaret för alla, tyckes inte ha gått upp för honom. Därmed sammanhänger att han avfärdar kommunismen blott som »en materialistisk vrångbild av kristendomen». För Stanley Jones är den däremot en stor realitet, en press och en utmaning, den stora nya samfundsordningen som skall segra, försåvitt inte kristendomen har ett annat alternativ att sätta upp och sätta igenom. Detta alternativ är Guds rike på jorden, en ny samhällsordning, byggd på frivilligt samarbete i stället för konkurrens, ett samfund där man bokstavligen gör allvar att förverkliga Kristi program: »glädjens budskap för de fattiga, frihet för de fångna, syn för de blinda, de förtryckta frihet och ett nådens år från herran».

Oxfordrörelsen har ett stort ansvar, därför att den har krafter i sig. Det åligger den att leda dessa krafter till skapande av ett rättfärdigare samhälle, och det är svårt att förstå hur den i längden skall kunna gå omkring uppgiften att se till vad Kristi program, tillämpat i vårt samhälle skulle betyda. Delgivning, sharing, får väl ändå inte stanna vid delgivning av synd och religiös erfarenhet?

Då jag i nästa artikel redogjort för vad Stanley Jones kommit till, skall man kanske säga att det heller inte är så definitivt, men han har i varje fall gjort ett försök. Och av stort intresse är att se hur kommunismen som en stark levande makt i Asien påverkat honom och drivit honom och många med honom fram till den revolutionära inställningen i Christ and communism.

Elin Wägner.

Open Doors kongress.

Det preliminära programmet för Open Door Internationals stora Köpenhamnskongress i augusti har nu skickats ut.

Den 17—18 augusti sammanträder styrelsen, medan den internationella kongressen högtidligen öppnas måndagen den 19, kl. 10 f. m. Förhandlingarna, som äga rum på Christiansborg Slot omfatta rapporter från avdelningarna, resolutioner mot angrepp på kvinnornas rättigheter, vidare världskrisen och arbetslösheten bland kvinnor, och gift kvinnas rätt till förvärvsarbete. På tisdagen diskuteras moderskap och den kvinnliga förvärvsarbetaren, på onsdag välfärdsregleringar, kvinnor i gruvarbete, nattarbete, minimilöner, på torsdagen kvinnornas ställning i N. F:s representantförsamling och Lika Rätts-traktaten — Equal Rights — m. m.

På programmet står även en mottagning i Köpenhamns rådhus, ett offentligt möte, gemensam lunch och supé i de omtyckta strandrestaurangerna Bellevue och Langelinie paviljong samt lördag till måndag den 24—26 augusti weekend-ferier i Hornbækhus.

—

MÖTESPLATSEN.

Jönköpingsgruppen av Svenska Kvinnors Vänsterförbund, Jönköpings Socialdemokratiska Kvinnoklubb samt Jönköpings Husmodersförening vilka i mars i år hade anordnat ett offentligt möte över ämnet *Positiva åtgärder i abortfrågan* — med d:r Ada Nilsson som talare — ha helt och fullt instämt i det förslag till positiva åtgärder, som i en skrivelse till K. Maj:t framställts av Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund och Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

—

Från riksdagen.

Bland de stora frågor som avgjorts under riksdagens sista arbetsdagar för året är regeringsförslagen om åtgärder mot arbetslösheten, om ny folkpensioneringslag och om anslag till bostadsförsörjning för barnrika familjer. I alla dessa frågor har regeringens förslag antagits, dock med väsentliga av resp. utskott föreslagna nedprutningar.

Professor
Charlotte Bühler
leder den 1—14 juli en kurs i psykisk hälsovård och fostran, anordnad i samråd med Svenska föreningen för psykisk hälsovård vid *Siljanskolans Pedagogiska Institut, Tällberg.*
Kursen tolkas. Begär program.

Uno Oldenburg J:or
Jur. Kand.
Drottninggatan 4, tel. 21 30 44.
Alla slags juridiska uppdrag: Rättegångar, skilsmässor, boskilln., äktenskapsförord, bouppteckn., testamenten.

HEM I KOLLEKTIVHUS
Svenska Slöjdföreningens UTSTÄLLNING
John Ericssonsgatan 6
kl. 11–9

Torine Torines
Symaskinsreparationer av verkl. fackman. — Beg. Husqvarna, Singer fr. 25 kr., Nya elektr. billigt.
Absolut billigast, med flerårig garanti.
RAGVALDSTR. 3, v. Hornsg. 24, Tel. 43 33 83, och Klara N. Kyrkog. 29, vid Posten. 21 53 18.

Bagarstugan
HORNSGATAN 37 . Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37
GOTGATAN 52 " " 333 90

RES TILL Rönninge Gård,
Frälsningsarméns Pensionat och Vilohem,
Rönninge, tel. 19. Rofylld viloort. Bra rum. God husmanskost. Fullt modernt. Moderat pris.
OBS.! NÄRA STOCKHOLM!
Föreståndare *Hj. Johanson.*

Zanders Damfrisering
Rekommenderas.
JOHN ZANDER, Frisörmästare.
Guldm. o. Dipl.
Paris, Wien, Berlin, München.
Humlegårdsg. 22, 1 tr. Tel. 62 16 16.
Man spricht deutsch. English spoken.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS

APELRYDS LANTHUSHÅLLS- OCH TRÄDGÅRDSSKOLA
Nya kurser börja 1 okt., 1 april.
Undervisning i matlagning, bakning, slakt, konservering, städning och tvätt m. m., trädgård med växthusarbete, vävnad och sömnad. Frielevplatser och statsunderstöd. Fritt och vackert läge vid havet.
Prospekt erhålles från föreståndarinnan, Apelryd, Båstad, Tel. 61. Båstad. Tel. 61.

LANTHUSHÅLLNINGSSEMINARIUM
Rimforsa i Östergötland. Tel. 26.
Två-årig lärarinnekurs börjar årligen 1 okt.
Förberedande kurs börjar 15 jan. och 15 juli.

LANTHUSHÅLLSSKOLA
Storgården, Rimforsa. Tel. 102.
Två kurser årl. Kurs börjar 24 april och 24 okt.

SKOLA FÖR KVINNL. YRKESUTBILDNING
Norrlandsgatan 20, Stockholm.
Högre kurs, ettårig, utbildar arbetsledare och yrkeslärarinnor i klädsömnad. **Lägre kurs,** tvåårig, verkstadsskola i klädsömnad. **Fortbildningskurs,** tre mån., för handarbetslärarinnor.

BYRÅ Klarabergsg. 48, Stockholm,
lämnar kostnadsfritt upplysningar angående **yrkesutbildning för kvinnlig ungdom.**

MÖDRAR

förr och nu — i Tsar-Ryssland och Sovjet-Unionen.

— Vet ni att moderskapsförsäkringen i Sovjet, som infördes efter oktoberrevolutionen och som i grund förändrat de ryska mödrarnas ställning, är ett verk av kvinnorna själva, att det var arbeterskor, som utarbetade förslaget — första gången kvinnor gjort en lag själva?

Den ryska journalisten och skriftställaren *M:me Irina* berättar vid ett samtal med Tidevarvet om både denna och många andra händelser från de ryska kvinnornas frigörelsearbete. Trots sitt gråa hår har fru Irina kvar all den livliga energi, som säkert varit en värdefull tillgång i hennes arbete under allt annat än lätta omständigheter. Hennes kloka, bruna ögon lyser av värme och intresse medan hon talar och hon har en stor förmåga att berätta. I raska ögonblicksbilder ger hon några jämförelser mellan kvinnornas liv som det tedde sig i Tsar-Ryssland och som det är i Sovjet-Unionen. Hon är kompetent att göra det, ty hon har varit med själv, både som journalist och som aktiv samhällsarbetare redan för en 30—35 år sedan. Fru Irina är fortfarande verksam som författare i näringspolitiska och sociala frågor, som medarbetare i en litterär tidskrift, studieledare i en fabriksklubb — eller flera — och för närvarande på studiebesök i Sverige, som hon sätter högt och känner ganska väl till.

— Vi borde egentligen förstå varandra väl, säger hon. Det finns faktiskt ännu kvar en del svenska ord i vårt språk sedan Ruriks dagar, vikingaordet »mjöd» t. ex. heter exakt detsamma på ryska. Vikingarnas besök i vårt land på 800-talet har också på annat sätt lämnat spår efter sig i vår kultur.

En historisk arbeterskekonferens.

— Men låt oss återgå till kvinnorna, som verkligen är ett mycket intressant kapitel i den ryska utvecklingshistorien. Det var före kriget. Inom Internationalen fanns en kvinnokommission med Clara Zetkina — fru Irina ger Clara Zetkins namn den ryska formen — som ledare. Den förberedde en konferens i Wien. Denna kommission gav Alexandra Kollontay, som just hade avslutat sitt stora verk om »samhälle och moderskap», i uppdrag att utarbeta ett förslag om moderskapsskydd, vilket som resolution skulle föreläggas konferensen. Kollontay utförde detta uppdrag, men Wienkonferensen kom aldrig till stånd — kriget kom emellan och så revolutionen. Mitt i de heta oktoberrevolutionsdagarna samlades Petrograds arbetarkvinnor och antogo resolutionen om mödrahjälpen, bearbetade den till ett lagförslag, som sedermera efter oktoberrevolutionen tillställdes Sovjetregeringen och antogs i lag. Det omfattar moderskapsförsäkring inte bara för de industriarbetande kvinnorna utan också för landsbygdens kvinnor. Jag var själv med på konferensen, säger fru Irina och jag minns än i dag hur skeptisk jag var mot denna punkt i förslaget. Hur i all världen skall det gå att få de oorganiserade och obildade lantkvinnorna med, tänkte jag. Men mina tvivel hade skingrats: I *ör* är en ny lag antagen, som i praktiken genomför statlig moderskapsförsäkring ute bland kvinnorna i kolhoserna, ni vet, den stora lantbruksindustrin, som man ju kan kalla den.

Natascha far på dekretsemester.

— Den ryska moderskapshjälpen är ju mycket omfattande. Den innebär först och främst rätt till ledighet under 6—8 veckor före och 6—8 veckor efter förlossningen med bibehållen full lön. Dessutom hjälp till anskaffande av spädbarnsutstyrslar och sjukvård för spädbarnen, samt extra understöd under 9 månader efter nedkomsten för att tillförsäkra modern själv den extra näring hon kan behöva under amningstiden, framförallt mjölk, som tidvis har varit en svåråtkomlig vara i Sovjet. Den ledighet under en del av havandeskapstiden som alla ryska mödrar har rätt till kallas i Sovjet för »Dekret-semester» och kan tas ut oberoende av den ordinarie semestern från arbetet. De blivande mödrarna ha bara att göra en skriftlig anmälan åtföljd av läkarintyg: Ber härmed få anmäla att jag den och den dagen reser på Dekreterier! — Man saknar den ena eller andra arbeterskan i fabriken. — Var är Anna, eller Tatjana eller Natascha? — På dekret-semester. Det är det gängse uttrycket.

Ansvar och underhållsbidrag utkrävas av barnafäderna.

— I Sovjet gör man ju ingen skillnad mellan äktenskapliga och utomäktenskapliga barn — alla barn ha samma rättigheter oberoende av om äktenskapet är registrerat eller inte. Underhållet av barnafadern utkrävs emellertid med stor stränghet. Det hjälper inte om fäderna, som de gjorde förr, försöker undvika att ta fast arbete för att slippa betala för barnet. En av mina grannar, som var servitris i ett folkkök väntade ett barn med en ingenjör. När det blev fråga om underhåll ville han inte betala. — Hon har levat tillsammans med min bror också, sade han. Jag betalar inte för en sådan.

Men på det sättet går det inte för mannen att slippa undan ansvaret för sina handlingar. Saken ordnades i stället så att båda männen fick betala för barnet.

— Så är det Natascha, hon bor också i samma hus som jag, en ung bondkvinna, som fått arbete som spårvagnskonduktör i Moskva. Hon väntade ett barn, vars fader hade övergivit henne och rest till Orienten. Jag kom verkligen att tänka på den tiden, när vi gjorde insamlingar av kläder och pengar till de fattigaste mödrarna och barnen, säger fru Irina. — Skall du inte anmäla saken så att du får ut underhållet av mannen?, frågade jag. — Nej tack, jag vill inte veta av honom längre, jag behöver varken hans eller någon annans pengar, jag reder mig med understödet och mitt arbete.

Även kvinnorna äro människor.

Denna självständighet hos kvinnorna är förbunden med en helt annan aktning för dem som människor. Ifråga om prostitution t. ex. Det anses hos oss som en mycket, mycket skamlig förbrytelse, om någon man i överordnad ställning försöker att på otillbörligt sätt utnyttja den gentemot sina kvinnliga anställda. En sådan sak bestraffas mycket strängt. Vi är också ganska stränga ifråga om äktenskap, som ha karaktär av affärstransaktion. Omaka äktenskap mellan mycket unga flickor och gamla välsituerade män — en förr i världen ganska vanlig utväg för de unga flickorna att skaffa sig försörjning — ses med mycket oblida ögon hos oss. Här reagerar den allmänna opinionen.

— Mödrarna släppas emellertid inte ur sikte i och med att barnet är fött. Alla kvinnor ha tillgång till billiga och kvalificerade läkarundersökningar vid utmärkta polikliniker. Men på det området behövs ännu mycken uppfostran. Natascha, min grannkvinna, hade t. ex. inte ett begrepp om hur hon skulle sköta sitt barn, sedan hon väl hade fått det. Hon ville ta det med sig i arbetet hellre än att lämna det till barnkrubban. Barnet blev skrikigt och för var gång det skrek fick det mat. Men det var i alla fall magert och eländigt. Skriket hördes i hela huset, man ingrep och sade åt Natascha att låta barnet stanna i barnkrubban, medan hon arbetade. Efter en kort tid hade det tagit sig, så att det såg ut som en annan unge.

Bostadsnöden och den Blodiga söndagens generation.

— För många, många år sedan, det var efter den blodiga januarisöndagen 1905, skulle vi försöka hjälpa barnen till arbetarna vid en av våra stora galoschfabriker Triogolnik, där det var strejk. Att hjälpa arbetarna själva var strängt förbjudet, men barnen kunde vi få skicka på landet. Som medarbetare i en tidning som var intresserad, fick jag i uppdrag att bli barnens ledare. Aldrig glömmer jag den stund när de fick syn på landet. Ingen av dem hade sett en ko, många hade aldrig sett en gräsmatta. De blev vilda, de rullade sig i gräset och rusade omkring som kalvar. Man behöver bara tänka på hur bostäderna sågo ut i städerna. Många bodde i källare, det fanns rum, där inte bara alla fyra hörnen var uthyrda till olika människor, utan där *samma säng hyrdes ut till två olika invånare*, en dag- och en nattarbetare.

— Numera är det ordnat med lantvistelse i stor utsträckning för stadsbarnen. Eftersom det skall vara till vila både för dem själva och föräldrarna, får mödrarna inte komma och hälsa på dem annat än vid enstaka tillfällen. Det blir också en god fostran för barnen. En dag fann jag en av fruarna i huset, som var känd för sin smutsighet och oordning, sysselsatt med att måla väggarna i rummet och snygga upp på alla sätt. — Min flicka har just kommit hem från sommarkolonien, sade hon, och hon säger att hon kan inte bo här, om det är så smutsigt.

Den kyrkliga vigseln kan leva kvar som gammal tradition.

— Vad kyrkorna och prästerna beträffar, säger fru Irina, har det ju talats mycket om attackerna mot dem. Oftast är det så, att prästerna stannar kvar, men intresset för dem och kyrkan avtar alltmer. Man kanske av hövlighet mot sina morföräldrar eller mot sin mamma låter viga sig av prästen i kyrkan, men en sådan vigsel ger inte äktenskapet giltighet. Så småningom får prästen allt mindre att göra och kyrkan står tom. Då tas den i bruk för klubbverksamheten, eftersom kyrkan ofta är den största samlingslokalen i byn eller staden. Våra klubbar är inte några nöjestillställningar där man dansar och leker. De innebär ett allvarligt, frivilligt studiearbete och blir i de flesta fall en av de viktigaste vägarna till uppfostran och bildning. Det är svårt att förstå hur detta kan vara något nedsättande för kyrkorna. Däremot har jag här i Stockholm sett något, som skulle vara otänkbart i Ryssland. Det finns en känd restaurang som är dekorerad med gamla altartavlor och andra konstföremål hämtade ur kyrkor. Under dessa bilder sitter man gladeligt och dricker sina cocktails och roar sig. Ingen ser något märkvärdigt i det. Vad skulle man icke skriva om Sovjet-Unionen, om denna restaurang hade befunnit sig i Moskva?!

— Låt mig innan jag slutar ännu en gång slå fast, säger fru Irina, att moderskapsvården i Sovjet i dess olika former genomfördes tre år innan den nuvarande abortlagstiftningen kom till — som medger straffrihet för avbrytande av havandeskap. Det är viktigt att komma ihåg *att först måste de ekonomiska och praktiska åtgärder som möjliggöra och underlätta föräldraskapet, komma till stånd.*

C. H.

TIDSKRIFTEN
QUO VADIS?
MOTTO:
Individens problem — världens problem
Ur senaste numret:
Kärlek i skolan.
»Om föräldrarna är ett svårt problem, så är lärarna det inte mindre.»
En förargelsens klippa.
Recension av PROFESSOR VILHELM GRÖNBECHS nyutkomna bok.
Skulle Ni vägra gå ut i krig?
Drömmen om oss själva.
Helår kr. 5:— Postgiro 2681.
Lösnummer 85 öre genom Pressbyrån i alla tidningsaffärer.

Om och av Hjalmar Bergman.

Det sägs numera ganska ofta ifrån, att Hjalmar Bergman var geniet inom sin generation av författare, numera oftare än medan Hjalmar Bergman levde.

Ett bergslagstroll med vänlighet och skräck i blicken. En olycklig, som ihärdigt sökte dölja sin obotliga och orimliga människokärlek genom att agera mångordig lustigkurre. Känslorna under hårt åtdragna band tilläts blott enstaka gånger ett halvkvävt utbrott. En tragisk pajas, den där ohejdat njöt av sina konster. Rolös resenär, men inte rotlös. Hembygdsbunden europé. Hans verk ett barns oförtrutna lek och en psykologs träffsäkra snitt i själarna, regerat av nyckfullhet och besatt målmedvetenhet...

Det är lätt att prata om den väldige pratmakaren Hjalmar Bergman, men svårt att fånga essencen i detta väsen, fullt av egenheter och motsättningar.

Det mesta, som skrivits om Hjalmar Bergman, har dagsjournalistikens form, och en klargörande analys av hans författarskap saknas. En sådan försvåras bl. a. genom frånvaron av biografiskt material: ett lyckat författarporträtt förutsätter personliga indiskretioner, och Hjalmar Bergman levde så nyligen och höll sig i livstiden så pass avskild från offentligheten, att sådana torde vara svåra att erhålla eller använda.

Vad som intresserar mest i Bergs lilla skrift, är just en del smådrag från Hjalmar Bergmans barndoms- och uppväxttid. Den litterära karaktäristiken innehåller nog värdefulla påpekanden, nya eller samlade från andra håll, men håller sig på det hela taget alltför mycket på ytan.

Såsom den första framställningen i bokform av Hjalmar Bergmans författarskap är skriften att bedöma utan för stora anspråk. Den ger närmast ett välskrivet och genom sin kärlek till ämnet entusiasmerande första utkast.

Ruben G:son Berg framhåller Hjalmar Bergmans med åren tilltagande benägenhet att undervisa. Dennes senare böcker innehåller alltid längre eller kortare partier, där författaren oftast direkt men ibland via någon av sina figurer på sitt mångordiga och kuriösa maner resonerar om en eller annan fråga. Under sina sista levnadsår, då han ofta spelades på teatrarna och i samband härmed kom att stå på höjden av sin berömmelse, lockades Hjalmar Bergman ett par gånger att träda inför offentligheten och undervisa i egenskap av föredragshållare. Tre sådana föredrag (från åren 1927—28) utgör huvudparten av den nu utgivna samlingen Det har berättats mig.

Ett av dem (plus en läcker liten berättelse i boken, hittills otryckt) handlar om teatern. Det förefaller mig, som om Hjalmar Bergmans dramatiska arbeten setts litet von oben, även när de med framgång spelats både här och i andra länder. Berg ägnar dem bara ett knappt omnämnande. Detta sagt i förbigående. Att Hjalmar Bergman hört till dem, som haft »teaterdille» (vilket han själv är mycket noga att skilja från det föraktliga »histriondille») kan inte betvivlas. Allt av barn hos honom dras till teatern. Det är förresten lustigt att lägga märke till, hur väl föredragen är tillrättalagda för muntligt framförande. Att det legat en del skådespeleri i sättet att framsäga dem, betygas av dem, som varit närvarande.

En författare som Hjalmar Bergman, så intelligent och så spekulativt lagd, berest och beläst mer än de flesta av skrået, har givetvis något att säga som föreläsare. Och dock är det fråga om hans många ord och många roligheter och anekdoter och klipska infall i föredraget »Karikatyr och kliché» (i konsten) var ägnade att ge höglärda Estetiska föreningen i Uppsala någon samlad klarhet angående olika sätt att ge människoframställning. »Vad jag menar med det, framträder kanske inte fullt klart så här i början, och vem vet, om det blir klarare i fortsättningen», säger föredragshållaren själv med en blygsamhet, som är både avväpnande och välplacerad. Och när han inför premiären på sin pjäs Patrasket för Judiska Akademiska klubben i Stockholm käserar om Juden-Fantasten, berikar han förvisso åhörarnas kunskap mindre med märkliga synpunkter på judarnas väsen än med upplysningar om sig själv — ty vad han såg hos judarna, var helt säkert de drag, som låg honom själv om hjärtat. En subjektivare föredragshållare får man leta efter, och just därför intresserar oss föredragen, mindre för ämnets skull dock än för Hjalmar Bergmans. För att vara rättvis, bör man tillägga, att föredraget om förhållandet mellan författare och skådespelare verkligen innehåller synpunkter, vilka är lika tänkvärda som de är personligt och fyndigt turnerade.

Det som väger tyngst i boken är de båda uppsatserna Örebro-bekanta och bekanta örebroare (ur Turistföreningens årsbok) och Försök till försvar för villa (förut tryckt i en hembygdspublikation). Den förra berättar mycket av såväl kulturhistoriskt som personhistoriskt intresse från 1890-talets Örebro (vilket som bekant är detsamma som Hjalmar Bergmans Wadköping), för fram drag och figurer, som man känner igen från Hjalmar Bergmans romaner, och är för övrigt lika rolig och levande som ett kapitel ur någon av dessa. Den senare, vars titel något påminner om salig Dan, förtäljer förälskat om författarens rika minnen från barndomens sommarnöjen.

Det har berättats mig är kanske inte stort mer än en bagatell. Man bör inte sticka den i händerna på någon, som inte förut är förtrogen med Hjalmar Bergman. Hjalmar Bergmans-beundraren bereder den ett desto större nöje.

Sten af Geijerstam.

Ruben G:son Berg: Hjalmar Bergman. Verdandis småskriftserie, Bonniers 1935.
Hjalmar Bergman: Det har berättats mig. Bonniers 1935.

Besök världsutställningen i BRYSSEL
Billiga sällskapsresor arrangeras hela sommaren.
Begär prospekt!
WAGONS LITS/COOK A/B
Världsresebureau,
16 Gustav Adolfs Torg
Tel. 20 25 15. Tel. 21 65 30.
STOCKHOLM

Giron:r 1544
Tidevarvet började 1935 sin trettonde årgång.

TIDEVARVET

Lördagen den 8 Juni 1935 — N:r 22

Prenumerera på TIDEVARVET för 1935. Pris kr. 6:—

Det går igen.

(Forts. fr. sid. 1.)

olika politiska teorier alls inte behöva inverka på vänskapsfullt samarbete tvenne nationer emellan».

Men nu, nu drar sig Italien undan. Sedan trenne år har Italien definitivt satt sig in på att i alla avseenden kunna föda sig själv och har följaktligen överkorsat sina tidigare planer och ansträngningar på att under eventuellt krig vara säkrat säd, kol, metaller o. s. v. från områdena kring Svarta Havet. Sedan ungefär samma tid har Italien, icke alltid godvilligt, fått lov att lägga om sin politik på Balkan och i Centraleuropa. Och resultatet är att Italien resonerar på detta vis:

Antingen är Råds-Ryssland utåt militäriskt mäktigt eller är det det icke. Den senare hypotesen är för italienarne den mest sannolika. De peka på det virrvarr som råder inom många grenar av både civil och militär förvaltning. De framhålla den fara som den bolsjevikiska regimen i händelse av krig skulle vara utsatt för.

Kan, så säger man i Italien, Moskvas regering under fredstid hålla en hår i disciplin och ordning, så förändras förhållandena totalt om ett krig utbryter. Då måste den nämligen inkalla officerare på vars lojalitet den ingalunda är säker. Då måste den mobilisera och beväpna bönder som äro direkt fientliga mot de som nu styra i Ryssland. Då måste den medtaga undertryckta minoriteter som t. ex. ukrainerna, vilka ständigt ruva på revolt och frigörelse. Och då utsätter den sig alltså för faran att alla dessa missnöjda snarare marschera mot Kreml än mot gränsen. — Och det är med tanke härpå, tillägga italienarne, som Ryssland nu så angeläget söker allianser och garantier hos västeuropeiska stater!

Den första hypotesen, att Ryssland skulle hava kunnat uppbygga en verklig militär styrka, som även utåt vore något att räkna med, är, som antytts, för italienarne mindre sannolik. Men den diskuteras dock och med ännu större pessimism än den första.

Är det sant, att bolsjevikerna äro mäktiga och starka, säger man i Italien, varför skola vi andra nationer då hjälpa till att ytterligare stärka deras makt och inflytande och framförallt varför skola vi anstränga oss så ivrigt att draga in Ryssland i europeisk politisk samvaro? Framförallt engelsmän och italienare borde vakta sig därför. Ty när väl Ryssland vunnit andrum i Fjärran Östern skyndar det att förfya sina intriger i Persien och Afganistan, Shanghai och Delhi. Och vad Italien angår: det bör ihågkommas att numera finns det intet österrikiskt-ungerskt kejsardöme som spärrar Rysslands väg till Medelhav och Adria, och att på sistone ryskvänliga strömningar i Tjeckoslovakiet, Rumänien och Jugoslavien tyda på att Ryssland, en gång återinträtt i Europa, på nytt blir ledaren av en panslavism som kommer att trycka mot Italiens gränser.

Rom i maj 1935.

Pier Gudro.

TIDEVARVET
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm.
REDAKTION:
Telefon 20 48 42. Mottagningstid 10—12.
EXPEDITION:
Telefon 20 48 42.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiro 1544.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6: —, i alvår kr. 3: 25, kvartal kr. 1: 75. Lösnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1935
Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.

En röst ur de djupa leden.

Jag har alltid grubblat över livets mysterium. Jag minns hur jag som liten brukade ligga vaken ibland om nätterna och höra på huru pappa och mamma resonerade. Inte förstod jag så mycket av deras resonemang men tillräckligt för att jag skulle få orsak att grubbla över deras problem. Jag hörde att det var något som pappa ville men mamma inte ville och instinkten sade mig, att detta något hörde ihop med deras äktenskapliga samliv, deras ställning som man och hustru. Detta gav mig ny anledning att fundera över äktenskapet och kärleken.

Pappa sade alltid att mammas ovilja berodde på att hon inte älskade honom som hon borde göra och som hon gjort förr. Jag trodde på den tiden att det var så och jag var ledsen på mamma som inte kunde tycka om pappa tillräckligt, han som jag var så förtjust i. Kärlek trodde jag bestod av kyssar och smekningar och så den där känslan av att beundra och tycka om.

Senare i livet har jag emellertid gjort den erfarenheten att männens *stora kärlek* mest härleder sig ur deras begär att få tillfredsställa sina drifter och könsliga behov. Jag har mer och mer börjat sympatisera med mamma och hennes återhållsamhet. Jag förstår nu att det är henne vi ha att tacka för att vi är fyra syskon i stället för fjorton som är fallet i många andra familjer. Där inte kvinnorna tager hand om barnbegränsningen utan litar på karlarna i de fallen, slutar det i allmänhet med ett stort elände för både föräldrar och barn.

Förresten tror jag nog att mycket av mammas ovilja hänledde sig från en rent fysisk olust. Något olidligare kan väl inte finnas för en kvinna än att vara tvingad att lämna ut sig enbart för en mans nöje, då hon ej själv har något begär eller någon lust för honom. Men ack, hur många olyckliga hustrur det finns som måste göra detta. De äro mer beklagansvärda än dessa andra kvinnor som mer eller mindre frivilligt leva på männens könsbegär.

Allting är ju individuellt, ingen människa torde vara lika i sina livsyttringar, men jag är böjd för att tro att en kvinna ej kan känna samma fysiska dragning till en karl, då hon ej längre vill ha flera barn med honom. Då kvinnan tillfredsställt sitt moderskapsbegär är kärleken för mannen ej densamma som förut, den överflyttas då på barnen. Detta är en naturlig företeelse, som dock männen anse som en outhärdlig tragedi och vid första bästa tillfälle söka de sin tröst hos andra kvinnor, som antingen ha dylikt som ren affär eller som på grund av andra omständigheter äro villiga att tillfredsställa dem. Hindra dylika förlösningar kunna de gifta kvinnorna ej genom att påtaga sig nya havandeskap som bara blir till olycka för dem alla. Varför skall kvinnan alla gånger vara avlastningsplats för männens drifter och lättsinne? Kunna ej männen lära sig att bära följderna av sina handlingar själva?

Kvinnorna måste göra revolt mot förtryckarna och taga sitt livsöde i egna händer. Endast genom att skaffa sig eget förvärvsarbete och därigenom ekonomiskt oberoende av männen kunna kvinnorna få människovärde och likställighet med männen.

I vår folkskoleundervisning äro flickorna jämnställda med gossarna och jag tror ej att de i åren äro efter gossarna i fråga om kunskaper och ambition. Men hur blir det för dessa ungdomar efter skoåldern? Jag blir alltid så missmodig när jag tänker på alla de begåvade flickor som efter slutad skolundervisning om några år äro för allt intellektuellt arbete odugliga och obetydliga nollor i männens händer. Då däremot deras kamrater pojkarna, som kanske ej alls kunde följa med skolundervisningen med lika gott resultat som flickorna, med tiden bli dugliga män i stat och kommun.

Ja, varför endast pojkarna och ej någon av de begåvade flickorna? Hade flickorna efter slutad skolundervisning haft samma förutsättningar som gossarna att personligt och ekonomiskt göra sig gällande, torde resultatet ha blivit att även de kunnat bli ansedda som dugliga till samhällsarbetare. I vårt nuvarande samhälle är det ännu så svårt för en flicka att göra sig gällande, så att de allra flesta fastna för hembiträdets lott eller den föga mera givande lotten att genom äktenskap bli mannens hushållerska »Min potatiskokerska» som männen så hänfullt talar om.

Vill kvinnorna komma ur detta förnedringstillstånd som de hållits bundna i sedan urminnes tider, måste de själva frigöra sig. Första steget i den riktningen är att flickorna bereda sig på att genom eget förvärvsarbete skaffa sig existens och ej längre i lättsinne leva på andras tillgångar. Därnäst fordras att kvinnan upphör med att tillgripa äktenskapet som en räddningsplanka, då hon är för feg att själv klara upp sitt liv. Att kvinnan många gånger ser sig nödsakad att offra sitt eget livsvärde för sitt barns existens är så länge nuvarande samhällsmoral och samhällsekonomi är rådande oundvikligt. Men framtidens kvinna skall ej behöva tillgripa äktenskapet annat än av fri vilja och även under äktenskapets form kunna leva på eget arbete som en fri varelse. Äktenskapets idé är gemensam samverkan till makarnas och barnens gemensamma lycka. Vägen torde bli lång innan kvinnornas strävanden efter jämlikhet blir verklighet. Jag vill dock tro att de kvinnor som nu målmedvetet arbeta i denna riktning, äro besjälade av den idealism som ej sviker, fast de själva ha föga lön att vänta.

»Våra barn skola skörda där vi nu så», den tanken är det som uppehåller all äkta kvinnlig frigörelsekamp. Vi ha inte så många kamporgan, men vi ha dock Tidevarvet och även en del andra. Jag skulle vilja nå alla Sveriges kvinnor med en vädjan att slå vakt om våra tidningar och tillgodogöra sig vad de kan giva. De där vanliga kvinnotidningarna om hushåll, moder o. d. kan vi gott undvara. Låt oss lägga vår prenumerationsavgift för en verklig kvinnotidning, och låt oss slå vakt om de kvinnoorganisationer som verkligen arbeta för kvinnans sak och ej plottra sönder oss på alla dessa kvinnoföreningar, syklubbar o. d. som bara ägnar sig åt banala och futtiga småsaker.

Med hälsning till alla Tidevarvets läsare

Kajsa Persdotter.

glad i gott cirkelkaffe

gröna cirkeln kg 3:30
bruna cirkeln kg 2:80
blå cirkeln kg 2:40

konsum — kooperativa

Med 375 män och 5 kvinnor.

(Forts. fr. sid. 1.)

för detta reaktionära förslag. Är det en av de där åtgärderna som skall befrämja äktenskapsfrekvensen?

Det är bråttom i riksdagen nu. Man har roat sig och sysslat med så mycket annat, så det blir lite hafsigt mot slutet. På tisdag kväll behandlade Första kammaren det i Tidevarvets förra nummer omnämnda förslaget till *tjänstepensionsreglemente för befattningshavare i riksbanken och riksdagens hus*, varvid pensionsåldern för befattningshavare i 13—20 lönegraden bestämdes till 65 år för män men 60 år för kvinnor! Hr *Sam Larsson* begärde ordet och förklarade att han ansåg det hela orättvist och oförnuftigt, men att det var omöjligt i denna sena period av riksdagsarbetet komma med något yrkande. Han lovade dock återkomma nästa år. Hr *Wigforss* anslöt sig med eftertryck till hr Sam Larsson, men både hr *Harald Åkerberg* och hr *Hansén, Gammelstad*, stod på bankoutskottets sida, liksom ett par andra talare. Återigen en orättvisa mot kvinnorna!

I en annan debatt framhöll hr Westman häromdagen att man i Arboga för 500 år sedan beslöt att icke pålägga allmogen någon lag som den icke mottog »med ja och godvilja». Varför skola kvinnorna ännu efter 500 år påbjudas lagar och förordningar som de alls icke kunna motta med ja och godvilja?

Efter sådana debatter kommer osökt en mening ur den gångna veckans jubileumstal och gör sig påmind: »— även om riksdagen *icke alltid* förstått utvecklingens krav.»

Nu, tycks det, mindre än någonsin.

Elsa Svartengren.

NORRKÖPINGS STUVLAGER
KLÄDESHANDEL, Barnhusgatan 4, Stockholm.
Ingen butik. Alla inköp o. försäljningar pr extra kontant. Detta orsaken till våra bill. priser

Höstterminen börjar 20 aug.
Mariannelunds Praktiska Skola.
— 32:a LÄSÅRET —
Vill Ni vinna *Realexamen* eller *Studentexamen* på kortaste tid — bliv då *Mariannelundare*.
Vill Ni vinna effektiv *affärsutbildning* för Handel, Industri, Trävarurörelse, Jordbruk, Bank m. m. besök vårt *Handelsinstitut*.
Sommarkurser, oöverträffade och *passande alla*, 1/7—10/8. Beg. program.
Begär uppl. om våra statsunderstödda *Husmoderskurser* med praktisk och gediget underv. i hushåll och vävnad. Elevstipendier.
Kamratmöte 13—15 juli. Begär upplysningar.
Indiv. metoder. *Arbetsglädje. Lägsta kostnad.* Prosp. fr. rekt. G. Gustafsson.

Vid Utteråsens Spädbarnshem, UTTRAN (¼ tim. resa fr. Sthlm), tel. Tumba 180, emottagas elever varje mån. Pract. o. teor. undervisning (berättigar till inträde i Sv. Barnsköterskeföreningen). Prospekt sändes på begäran.

Kvinnlig Ferielkurs 1—25 augusti
i kroppskultur och rytmisk rörelselära
hålles å Jakobsberg (17 km. från Stockholm)
Prospekt erhålles av *Fru Signe Svanöe Petander* (Diplom från Dora Menzlerskolan) adress: Jakobsberg. Tel.: Jakobsberg 55.

Tandläkarinstitutets tandsköterskekurser.
Två kurser hållas årligen med högst 8 elever i vardera.
Kursavgiften utgör 300 kronor för varje elev.
Varje tandsköterskekurs omfattar en undervisningstid av 14 månader. Ny undervisningskurs börjar den 15 september och den 15 mars. Tiden för jul- och sommarferier bestämmes av lärarrådet.
Den som vill bliva antagen som tandsköterskeelev, skall under augusti, respektive februari till tandläkarinstitutets inspektor insända ansökan därom med bifogande av åldersbevis, merithandlingar samt läkarintyg angående hälsotillstånd. Beslut om antagande av elev fattas, efter kursföreståndarens hörande, av tandläkarinstitutets inspektor inom en vecka efter ansökningstidens utgång.
Så länge medel finnas disponibla, utdelar lärarrådet vid avslutningen av varje tandsköterskekurs ett stipendium å 450 kronor. Stipendiet tilldelas behövande kursdeltagare som med goda vitsord genomgått kursen. Stipendiat är skyldig att efter avslutad kurs under 3 månader tjänstgöra såsom tandsköterska vid institutet. Över dylik tjänstgöring skall lärarrådet lämna särskilt vitsord.
Prospekt erhålles å Tandläkarinstitutets exp.

Bland tidevarvets mest anlitade boktryckerier står Zetterlund & Thelanders fortfarande bland de främsta

RADIKAL prispolitik, kort leveranstid och gediget utförande garanteras våra kunder.

SKEPPSBRON 40 · STOCKHOLM
TELEFON: 23 11 80 (VÄXEL)